

Skrevet af Frank Laursen

Højgaard, Hærvejen 31, Randbøl

matr.nr. 2a Daldover

Højgaards jord havde rod i de fire såkaldte Daldovergårde, idet gården blev udstykket fra den nærliggende Damgaard i 1862. Damgaard blev udflyttet på marken fra Daldover af fæstebonde Peder Erichsen i 1796, som dengang købte sin fæstegård af godsejer Niels von Jermiin på Engelsholm.

Hvor Højgaard ligger i dag lå der først i 1800-tallet et enligt hus på matrikelnummer 2a, som hørte under nævnte Damgaard. Hvornår dette hus blev bygget vides ikke, men i 1838 lejede Damgaards daværende ejer Mikkel Laursen dette hus og et stykke jord ud til en Niels Chr. Stæk. Denne Niels Chr. Stæk købte senere den nærliggende Hærvejgaard.

Huset og et mindre udhus blev forsikret første gang i juli 1856 til en værdi af 370 Rdl. Der nævnes i forsikringsprotokollen, at huset var tækket med lyngtørv og havde lerstampet gulv. I 1853 solgte nævnte Mikkel Laursens enke Damgaard, incl. førnævnte hus og med kirketiende, til Lars Hansen, som kom fra Fyn.

Højgaard bygges.

Lars Hansen byggede udhusene til Højgaard med stald og lade i nord samt fåresti og lade i vest i 1861. Ligeledes opførte han et nyt stuehus i øst som erstatning for det gamle tidligere nævnte hus, som lå i nord. Ved skøde af 24. september 1862 solgte og udstykkede Lars Hansen Damgaard til sin svoger Hans Mortensen, som også var fra Fyn. Ved Indenrigsministeriets udstykningstilladelse af 5. juli 1862 tildeltes Damgaard matr. nr. 2f af

Daldover, medens Højgaard beholdt matr. Nr. 2a af Daldover og skyldsats til hartkorn 1 td 1 fjk. 2 skp 1 alb, skat 9 Rdl 48 skilling.

Lars Hansen beholdt ligeledes matr. Nr. 2b Daldover af Hartkorn 2 sk. 1 fjk. 2 alb., som lå øst for Hærvejen og siden 1796 havde hørt under Damgaard.

I skødet fik Lars Hansen tilføjet følgende servitut: -"at ejeren af matr. Nr. 2a Daldover (Højgaard) har ret til at tage vand i en dam på matr. Nr. 2f Daldover (Damgaard) og ret til at kaste en brønd på 2f med færdsel, samt ret til at vande kreaturer disse steder".

Servitutten er gældende den dag i dag. Kort efter, eller måske allerede i forbindelse med byggeriet af Højgaard, aftalte Lars Hansen et mageskifte med Benned Sørensen fra Lindeballe.

Højgaards beliggenhed kort efter opførelsen ved punkt 265 vest for Hærvejen.

1863

Benned Sørensen.

Dette bekræftes ved skøde fra Lars Hansen til Benned Sørensen af 2. september 1863, lyst 8. januar 1864.

Benned Sørensen ombyggede fårestien i vest til kostald og lade m.v. i vest i 1866.

Hele gården var i bindingsværk med lyngtag på udhusene og stråtag på stuehuset, forsikret for i alt 1200 Rdl.

Ifølge folketællingen af 1. februar 1870 befandt der sig følgende personer på gården.

Benned Sørensen 48 år, hans hustru Ane Marie Olesen 47 år, begge født i Nørup sogn, samt deres børn Søren 17 år og Anders 9 år, efternavn Sørensen og begge født i Lindeballe.

1870

Ane Malene Olesdatter.

Ved skifteretsattest af 16. september 1870, læst 5. sep. 1873, blev Ane Malene Olesdatter, enke efter Benned Sørensen, noteret som ejer af Højgaard.

Der bemærkes i teksten "med Kirketidende", hvilket indikerer, at gården var medejer af Randbøl Kirke. Et forhold der skriver sig tilbage til 1794, hvor de fleste af hartkornejerne tilsluttede sig købet af kirken med Jon Pedersen, Bindeballegaard og tre andre navngivne bønder fra egnen i spidsen, som det fremgår af mindestenen der står foran Bindeballegaard.

1875

Jens Peder Jespersen

Ane Malene Olesdatter solgte ved skøde af 30. december 1875, læst 7. jan. 1876, Højgaard med kirketidende sammen med matr. Nr. 2b til Jens Peder Jespersen.

Med samme datering i tinglysningsprotokollen blev matr. Nr. 2b Daldover solgt fra til Søren Peder Madsen med kirketidende.

Højgaard før 1910

Bemærk taget af tagpap med trekantede lister under.

Folketællingen fra februar 1880:

Jens Peter Jespersen 30 år født i Gadbjerg sogn

Johanne Marie Andersen 24 år, hans hustru, født i Bredsten sogn

Marie Kirstine Jespersen 3 år, deres barn, født i Randbøl sogn

Karen Kirstine Jespersen 2 år, deres barn, født i Randbøl sogn

Et udøbt pigebarn, deres barn, født i Randbøl sogn

Karen Jespersen 68 år, ugift slægtning, født i Give sogn

Thomas Nielsen 21 år, ugift tjenestekarl, født i Nørup sogn

Jens Mikkelsen 60 år, gift hjuler, født i Ødsted sogn.

Folketælling fra februar 1890:

Jens Peter Jespersen

Johanne Marie Andersen

Deres børn:

Marie Kristine Jespersen 13 år (døde allerede 21/6 1908, 31 år)

Andrea Jespersen 10 år. (Andrea J. blev senere stationsforstander på jernbanestationen i Vandel. Hendes mand var banemester på jernbanen).

Johannes Peter Jespersen 7 år

Anna Jespersen 5 år

Niels Marius Jespersen 3 år

Axel Jespersen 1 år

Folketælling 1906:

Jens Peter Jespersen

Johanne Marie Jespersen

Deres børn:

Niels Marius Jespersen født 6/4 1886

Aksel Jespersen født 21/4 1888

Dorthea Jespersen født 14/1 1891

Svend Jespersen født 27/4 1893

Emma Jespersen født 3/2 1900, plejebarn
(datter af ovennævnte Marie Kristine J.)

Vitha Jespersen født 30/9 1903, plejebarn (af
familien)

Uddrag af folketællingen fra 1916:

Jens Peter Jespersen født 27/5 1849, indkomst
1.400 kr. formue 8000 kr.

statsskat 17,20 kr. kommuneskat 59,40 kr.

Johanne Marie Jespersen født 10/5 1853

Aksel Jespersen født 21/4 1888, barn,
landarbejder (døde allerede 21/8 1917, 29 år)

Svend Jespersen født 27/4 1893, barn,
landbrugsarbejde for faderen

Emma Jespersen født 3/2 1900, barn,
husgjerning for samme

Vitha Jespersen født 30/9 1903, barn,
skoleelev.

Omkring 1900 havde den første Bindeballe
Brugsforening til huse forskellige steder,
herunder på Højgaard i en periode i Jens
Peder Jespersens tid..

I 1910 købte Jens Peder Jespersen
naboejendommen mod syd matr. nr. 1b af
Hoffmansfeldt.

Han overdrog denne til sin søn Niels Marius
Jespersen i 1913. Jf. folketælling fra 1916
boede sønnen på denne ejendom sammen

med en husbestyrerinde og en ung pige.

Niels Marius Jespersen byggede en ny
kørelade til ejendommen med store porte i
begge ender. Han blev drillet med, at laden var
så stor, at hele Hofmansfeldts høst kunne
være i den. I dag er den vestre del af denne
lade lavet om til beboelse.

I 1919 noteredes Jens Peder Jespersens enke,
Johanne Marie Jespersen for denne ejendom.
Hvad der blev af Niels Marius Jespersen vides
ikke.

1919

Johanne Marie Jespersen

Ved Jens Peder Jespersens død 25/7 1919,
overtog hans enke Johanne Marie Jespersen,
født Andersen, gården ved skifteretsattest læst
12. september 1919.

I forbindelse med enkens overtagelse blev
gården omforsikret. Heraf ses der, at Jens
Peder Jespersen bl.a. havde forbedret gårdens
bygninger. Stuehusets stråtag var udskiftet til
tag af pap (tagpap). Ko- og svinestald havde
fået bliktag i stedet for at være lyngtækket,
medens hestestalden havde cementtagsten.
Der var også forsikret en vandbeholder med
pumpe. Den samlede forsikringssum var på
20.700 kr.

1919

Svend Jespersen

31. august 1919 skøde, læst 12. september
1919, fra Johanne Marie Jespersen til sønnen
Svend Jespersen med kirketidende.
Svend Jespersen døde allerede 27/9 1920,
kun 27 år.

1921

Hulda Kathrine Jespersen

Skifrebrevsattest som adkomst for Svend
Jespersens enke Hulda Kathrine Jespersen
dateret 28/6 1921.

Hulda Jespersen, født Thomsen, var

jordemoder.

Folketællingen fra 1921 opregner gårdens personer således:

Hulda Jespersen født 26/2 1896 i Grejs, gårdejerske, indkomst 3000 kr.

Johanne Jespersen født 10/5 1853 i Bredsten, aftægtskone

Niels Andreasen født 11/12 1901 i Skibet, tjenestekarl

Marthin Nielsen født 12/4 1882 i Kolding, fodermester

1922

Johanne Marie Jespersen

Skøde fra Hulda Kathrine Jespersen til enke

Johanne Marie Jespersen på 2a, 2e, 2l af 26/8

læst 31/8 1922. Matr. nr. 2e og 2l er to

englodder beliggende ved Vejle å i Daldover (Randbøldal).

Uddrag af folketælling fra 1925:

Jespersen, Johanne Marie født 10/5 1853 i Bredsten, gårdejerske

Andreasen, Niels Peter født 11/12 1901 i Bredsten, gift, bestyrer

Andreasen, Emma født 3/2 1900 i Randbøl, gift (med Niels P. A.)

Andreasen, Tage Haar født 24/4 1906 i Skibet, ugift, tjenestekarl

Andreasen, Jacob født 6/6 1904 i Skibet, ugift, tjenestekarl. (Broder til Niels P. A.)

Andreasen, Anna Christine født 28/4 1923 i Randbøl, barn

Andreasen, Aksel født 20/2 1925 i Randbøl, barn

1930

Niels Peter Andreasen

Skøde fra Johanne Marie Jespersen til Niels Peter

Andreasen lyst 8. aug. 1930. Købesum 38.500 kr.

Ejendomsskyld 19.000 kr.

Niels Peter Andreasen på selvbinderen 1930.

Bemærk at selvbinderen har to hjul foran til at bære stangen mellem hestene, hvor der ellers normalt brugtes et mindre hjul. Et sådant lille hjul kunne på løs sandjord skære gennem overfladen, hvilket gjorde det sværere for hestene at trække selvbinderen. De to hjul fungerede som en forvogn til binderen og gjorde det også lettere for hestene at dreje med selvbinderen.

1931

Emma Andreasen

Udskrift af Vestre Landsrets Dom af 17/4 1931

hvorefter matr. Nr. 2a, 2e og 2l inddrages under boet efter enke Johanne Marie Jespersen, født Andersen, lyst 1/9 1931.

.....skrift (ulæseligt) som Ad for enke J. M.

Jespersens eneste selvskiftende arving: Fru

Emma Andreasen, født Jespersen den 3. Februar 1900, lyst 27. juli 1931. Ejendomsskyld 19.000 kr.

Den 18/2 1933 blev forsikringen eftersat og der noteredes: Elektrisk installation i stuehus 400 kr, elektrisk installation i ko- og svinestald 100 kr., elektrisk lys og kraft med 1 stk. 7½ HK motor, 1 tærskværk, 1 kværn og 1 hakkelsesmaskine i laden 500 kr., elektrisk installation i hestestald 100 kr. Forsikringssum i alt 25.000 kr.

I 1939-40 byggedes nyt stuehus af murer Jensen fra Vandel.

Højgaard set fra øst omkring 1930.

1944

Besættelsen.

Gården blev beslaglagt af den Tyske Værnemagt i lighed med mange andre ejendomme i området og blev tildelt tysk nr. 69.

Men i modsætning til andre ejendomme, blev ejeren fru Emma Andreasen og familie boende på gården, selvom den var beslaglagt i forbindelse med flyvepladsbyggeriet i Vandel. Gården blev drevet normalt med besætning og markdrift.

Gården blev således også tilbagekøbt af samme ejer efter krigens afslutning, hvilket i øvrigt ikke gjaldt for ret mange af de andre beslaglagte ejendomme.

Under beslaglæggelsen og i den tid derefter der gik med at afklare hvor meget Den Danske Stat ville beholde af den anlagte flyveplads, fungerede Niels P. Andreasen som forvalter af såvel Højgaard som nabogården mod sydvest matr.nr. 1b af Hofmansfeldt, Martin Madsens ejendom, som lå lidt længere mod sydvest, samt måske tysk nr. 59.

Ifølge "Registrering Vejle og Ribe Amter, Beskrivelse af Flyveplads Vandel, 1945" tilkendtes Højgaard 66.447 kr. i vederlag for 291410 kvm. Incl. matr. nr. 2e og 2l.

Emma og Niels P. Andreasen drev Højgaard

videre efter besættelsen. Gården blev drevet som alsidigt familiebrug, som var normalt i tiden med køer og svin med markdrift afpasset til dette. I en periode kørte Niels tillige mælketur til Randbøl Mejeri.

Niels P. Andreasen var født 11/12 1901, død 11/12 1963.

De havde to børn. Anna Christine, i daglig tale kaldet Stinne, født 28/4 1923, død 27/12 2009 og Aksel født 20/2 1925, død 18/12 1990. Aksel og hans hustru Tove bosatte sig på den nærliggende Højlundgaard.

"Stinne", Anna Christine A., som var ugift, blev boende på Højgaard indtil den efter Emmas død 25/9 1985 blev solgt til Hans Klausen i 1986.

Familien Jespersen/Andreasen levede således på Højgaard i 111 år.

1986

Hans Klausen

Hans Klausen, Abildgaard, Bindeballe købte Højgaard i 1986 af Aksel Andreasen og Stinne Andreasen. Areal 27,9 ha.

1990

John E. Sørensen

I 1990 købte John E. Sørensen bygningerne på Højgaard sammen med 1,7 ha af jorden. Matr. nr. 2a bibeholdtes. Højgaard var hermed nedlagt som landbrugsejendom 128 år efter dens etablering og bygning.

Hans Klausen beholdt resten af gårdens jord, 26.2 ha med nytildelt matr. nr. 2aa af Dal Dover.

John E. Sørensen moderniserede stuehuset.

Under orkanen i 1999 blæste en del af taget på den nordlige længe. I forbindelse med reparationen heraf, blev der indrettet bl.a. gildesal i bygningen.

Højgaard anno 1990. Stuehuset set fra gårdspladsen. John Sørensen i døren.

Højgaard anno 1990 set fra sydøst.

2004

Troels Høyer

I 2004 solgte John E. Sørensen gårdens bygninger og de resterende 1,7 ha til Majken Brogaard Høyer og Troels Høyer.

Højgaard anno 2004.

Højgaard set fra øst vinteren 2004-05.

Kilder og henvisninger:

- Randbøl Sogns Lokalarkiv og Museumsforening
- Randbøl Sogn gennem tiderne, 1983
- Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg
- Historisk Atlas
- Edith Romlund, Løgstrup

- *Troels Høyer*

- *Kirkebøger og folketællinger.*